

Lajikkeiden sopeutumisessa on eroja

Anna Perttu, Boreal Kasvinjalostus Oy

Suotuisat kesät 2000-luvulla ovat lisänneet ulkomailla jalostettujen, pitkän kasvuajan lajikkeiden suosiota Suomessa. Syynä on niiden aikaisia lajikkeita korkeampi satopotentiaali. Samalla kuitenkin myös viljelyn riskit kasvavat.

Viljely maailman pohjoisimmilla pelloilla asettaa erityisiä haasteita lajikkeille. Suomalaisten lajikkeiden jalostuksessa on otettu huomioon kasvien sopeutuminen olosuhteisiimme; lyhyeen kasvukauteen, pitkään päivään ja kylmään talveen. Lisäksi kasvuolosuhteet vaihtelevat vuosittain paljon. Muualta Suomeen tuotaville lajikkeille tärkeitä olosuhteita saattavatkin osoittautua melko stressaaviksi.

Lajikkeet sopeutuvat

”Viljelykasvien välillä on selkeitä eroja adaptaatio- eli sopeutumiskyvyssä ja sen laajuudessa. Se vaihtelee lajeittain ja lajikkeittain. Ohra on sopeutuvaisempi kuin esimerkiksi vehnä ja kaura”, Boreal Kasvinjalostus Oy:n jalostusjohtaja **Eero Nissilä** toteaa.

Lajikkeet voivat Nissilän mukaan olla hyvinkin spesifisesti sopeutuneita tiettyihin viljelyolosuhteisiin, ja jopa tiettyyn käyttötarkoitukseen.

”Esimerkiksi viljelyksestä poistunut Botnia-ohra jalostettiin aikanaan tärkkelysohraksi Pohjanmaan olosuhteisiin”, Nissilä kertoo.

Toisaalta lajikkeella saattaa olla hyvin laaja adaptaatiokyky, kuten monilla mallasohralajikkeilla, jotka pärjäävät niin Ranskassa kuin Suomessakin.

Sopeutuminen ei ole sattumaa

Olkoon lajikkeen sopeutumiskyky suppea tai laaja, se ei ole syntynyt sattumalta. Jalostusohjelmissa lajikkeen adaptaatiota tarkastellaan muiden lajikeominaisuuksien ohella.

”Parhaiten tietyille viljelyvyöhykkeelle sopii juuri sinne räätälöity lajike”, Nissilä sanoo.

Testauksella varmistetaan lajikkeiden sopeutuminen. Mitä laajemman sopeutumiskyvyn lajikkeesta on kyse, sitä laajemmin se tulisi testata.

Laajan adaptaation lajikkeiden vahvuutena on muun muassa lajikkeen tunnettuus eri alueilla. Tämä on esimerkiksi mallasohralajikkeilla olennainen markkinointitekijä.

Suomalaisten lajikkeiden markkinat ovat Suomessa ja korkeintaan muissa Pohjoismaissa, mutta tuontilajikkeiden päämarkkina-alue on muualla.

Kasvuolosuhteet vaihtelevat

Kun siirrytään viljelyvyöhykkeeltä toiselle, kasvuolosuhteet muuttuvat, ja ne vaikuttavat lajikkeen sopeutumiseen.

Etelästä pohjoiseen mentäessä muuttuvat päivän- ja kasvukauden pituus sekä talviajan olosuhteet. Lännestä itään, merellisestä mantereiseen ilmastoon siirryttäessä muuttuvat muun muassa sademäärä, taudit, lämpösummakertymä ja kasvukauden rytmi. Nämä vaikuttavat paitsi lajikkeen kasvu-aikaan myös sen korrenkasvuun, kasvuston rakenteeseen ja talvehtimiseen.

Vaikka lajike kasvu-aikansa puolesta sopisikin Suomessa viljeltäväksi, saattavat pitkät päivät olla monelle keskieuropalaiselle lajikkeelle yllättävä stressitekijä. Siksi riittävä lämpösummakertymä ei välttämättä yksin tuota hyvää satoa.

Euroopasta tuodut lajikkeet saattavat Suomen valoisina kesinä esimerkiksi kasvattaa liikaa kortta ja laota. Pitkään

päivään soveltuvat parhaiten pohjoisiin oloihin jalostetut lajikkeet.

Viljelyvarmuus löytyy testaamalla

Lajikkeen kohdealueella tapahtuva kasvinjalostus ja testaus varmistavat lajikkeiden sopeutumisen. Mitä laajemman sopeutumiskyvyn lajikkeesta on kyse, sitä laajemmin se tulisi testata.

Lajikkeen soveltuvuus testataan huolellisesti, kun se tuodaan uusiin viljelyoloihin. Suomen vaihtelevissa oloissa riittävä testaus on tärkeää. Useampivuotisen ja useilla eri paikoilla tapahtuvan testauksen myötä voidaan viljelijöille tarjota oloihimme soveltuvia, viljelyvarmoja lajikkeita

”Viljelyvarmuus on oloissamme tärkeä. Ääriolosuhteissa sadon stabiliteettiin vaikuttavia tekijöitä, kuten kasvuaikaa ja talvenkestävyyttä, ei voida ohittaa”, Eero Nissilä korostaa.

Minkälaisia lajikkeita on tarjolla?

Kaikkien Suomessa viljeltävien peltokasvilajikkeiden tulee olla hyväksytyinä joko Suomen virallisessa tai EU:n lajikeluettelossa. Suomen lajikeluettelossa olevat lajikkeet voivat olla joko täällä jalostettuja tai muualta tuotuja, ja niiden on oltava Suomessa, virallisissa lajikekokeissa testattuja vähintään kahden vuoden ajan. Lajiketta valittaessa kannattaa varmistaa, että se on riittävästi oloissamme testattu. Tämän kertoo esimerkiksi se, että lajike on hyväksytty Suomen kasvilajikeluettelo.

Lisätietoja: anna.perttu@boreal.fi
puh. 040 356 1778